

Streszczenie popularnonaukowe: Wyobrażenia harmonii międzygatunkowej w literaturze, filmie i innych tekstach kultury anglosaskiej, od połowy XIX do XXI wieku

Żyjemy w czasach wielu kryzysów, wśród których można wymienić katastrofę klimatyczną, masowe wymieranie gatunków, czy przemysłowy chów zwierząt. Interdyscyplinarne studia nad zwierzętami (*animal studies*) oraz humanistyka środowiskowa (*environmental humanities*) tworzą krytyczny metadyskurs, który pozwala na lepsze zrozumienie podstawowych problemów doby Antropocenu oraz strategii estetycznych stosowanych w literaturze i kulturze do przedstawiania tych problemów. Innymi słowy, dyskursy te mówią o tematach ważnych, ale przykrych. Ten projekt stara się jednak odwrócić dominującą w *animal studies* optykę i przyjrzeć się tekstom literatury i kultury, które nie przedstawiają „negatywów”, ale proponują idylliczne wizje harmonii międzygatunkowej. Proponuje zatem, aby w poważny sposób potraktować współczesne teksty kultury, które zwykle postrzegamy jako lekkie i przyjemne. Osiągnięciu tego celu ma służyć zestawienie współczesnych tekstów kultury popularnej z wcześniejszymi (od poł. XIX wieku) wyobrażeniami harmonii między ludźmi i zwierzętami. Współcześnie, tego rodzaju teksty kultury otaczają nas zewsząd, ale nie są traktowane poważnie, widzimy w nich chwilę wytchnienia między zajmowaniem się ważnymi tematami – w mediach społecznościowych historie o kociej mamie adoptującej mysie dziecko czy o kojocie pomagającym borsukowi przejść przez jezdnię z łatwością osiągają status „wirali”. Podobnie rzecz ma się z popularnymi narracjami o przyjaźni między człowiekiem a zwierzęciem: uratowanie zabiedzonego psa zmienia życie do tej pory samolubnego człowieka. Czy tego rodzaju słodkie (ang. *cute*) i wzruszające teksty, konsumowane zazwyczaj dość naiwnie, stanowią reakcję na poważne problemy doby Antropocenu? Swoisty wentyl bezpieczeństwa? Projekt proponuje przyjrzenie się wyobrażeniom harmonii międzygatunkowej w kulturze anglosaskiej od połowy wieku XIX, aby lepiej zrozumieć konteksty otaczających nas dzisiaj obrazów i narracji, a także prześledzić ewolucję odczytań tego rodzaju tekstów. Sięga również do kontekstów jeszcze wcześniejszych jako punktów odniesień, np. do sielanki czy kontekstów biblijnych. Osadzenie współczesnych przedstawień w pewnym kontekście historycznym pozwoli na lepsze zrozumienie roli, którą obecnie spełniają tego rodzaju narracje. Stworzy możliwość dostrzeżenia pewnej ciągłości i podobieństw między gatunkami uznawanymi za rozbieżne, a jednocześnie na podkreślenie tego, że wizualnie czy narracyjnie podobne teksty mogły być odczytywane zupełnie inaczej w różnych okresach i kontekstach. Projekt analizuje zarówno teksty proponujące całościowe rozwiązania prowadzące do harmonijnych relacji międzygatunkowych (np. w literackich utopiach) jak również teksty podające przykłady „pożądanych” jednostkowych harmonijnych relacji. Aby umożliwić rzetelną analizę różnorodnych tekstów kultury, zespół badawczy składa się z badaczy specjalizujących się w kilku polach badawczych w obrębie amerykańskiego i brytyjskiego literaturoznawstwa i kulturoznawstwa.